

ՆԱԽԱԳԱՀ ՏԻԱՐ Ա. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆԻ ԶԱՌԸ

Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹԵԱՆ 50ԻՊ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻՆ

Գերշ. Առաջնորդ Սրբազան Հայր,
Ցարգելի ժողովականներ և բարեկամներ,

Այսօր միասին համախմբուած ենք հոս, գումարելու համար Հ. Բ. Ը. Միութեան ներքին ղեկավար ժողովը:

Կեզր. վարչութիւնը Պատկառելի ժողովիդ պիտի ներկայացնէ մեր մեծ կազմակերպութեան 1962 տարեշրջանի գործունէութեան նիւթական և բարոյական համարատուութիւնը:

Ուրախ եմ որ բաւական մեծ թիւով փութացած էք ներկայ ըլլալու այս սրահին մէջ, իբրեւ ղեկավար ժողովին մասնակցելու իրաւատուութիւնը ունեցող անձնաւորութիւններ, տեսնելու և քննելու համար մեր Միութեան տարուան մը կեանքին պատկերը իր ամէն կողմերով:

Ձեզի հետ հոս ներկայ կը նկատեմ նաեւ արտասահմանի և Ամերիկայի մեր բաղձաթիւ այն անդամները որոնք, ըստ կանոնագրի, իրաւունք ունին այս ժողովին մասնակցելու, և որոնց մեծագոյն մասը իրենց ձայները տուած են ձեզի: Բացակայ մեր բարեկամներուն և ձեզի խորին շնորհակալութիւններս կը յայտնեմ, ղեկավար ժողովին նշանակութիւնն ու դերը և կշռելու գնահատելու այսօր ախանձախընդրութեան համար և բարի գալուստ կը մաղթեմ ձեզի:

Անցեալ և նախորդ տարուան ղեկավար ժողովի Բացման ճառերու մէջ, երկարօրէն բացատրելու և թուանշաններով ցոյց տուած էի աննախընթաց այն վերելքը զոր Հ. Բ. Ը. Միութիւնը ունեցաւ՝ 23 տարի առաջ իր ղեկավարութիւնը Ամերիկա փոխադրուելէն ի վեր: Յայտնած էի թէ անոր մնայուն զբաղաւորութիւնները և տարեկան եկամուտները աւելի քան եռապատկուած էին երկրորդ համաշխարհային պատերազմէն առաջուան շրջանին բազմաթիւ մամբ, իսկ անոր ազգայնականման ձեռնարկները մեծ ծաւալ ստացած էին և հսկայական գումարներ կը յատկացուէին անոնց:

ձեզած էի նաեւ թէ Ամերիկայի մեր կազմակերպութիւնները ո՛րքան զօրաւոր լծակ մը եղած էին այս վերելքին համար: Արդարեւ, Միութեան անդամակցութեան մօտաւորապէս կէսը Ամերիկայի մէջ կը գտնուի և անոր կօրովի գործունէութեան, նուիրումին ու զոհաբերութեան պերճախօս ապացոյցները մէջտեղն են: Մեր հասոյթներուն մեծագոյն մասը Ամերիկայի մէջ կը գոյանայ և գոնէ վերջին տասը

տարիներուն մեր ստացած կտակներն ու նուիրատուութիւնները ամբողջապէս կը պարտինք Ամերիկահայ բարեբարներու:

Քիչ վերջ, Պատկառելի ժողովդ պիտի լսէ մեր նիւթական համարատուութիւնը որ պիտի ներկայացուի մեր հաշուական Տեղեկագրով, և մեր բարոյական համարատուութիւնը՝ Միութեան կազմակերպական կեանքին, գործունէութեան ու ձեռնարկներուն մասին, որ պատկերացուած է մեր ղեկավար Տեղեկագրին մէջ:

Այս երկու վաւերագրերուն վրայ հիմնուելով, կարեւոր կը նկատեմ ձեր ուշադրութեան յանձնել քանի մը ամփոփ իրողութիւններ, որոնցմէ մեր սիրելի Միութեան բարգաւաճ վիճակին ու տեղական յառաջխաղացքին մասին բրած յայտարարութիւններս ոգեւորութիւն ստեղծելու սահմանուած ղեկավարութեան խօսքեր չնկատուին:

Մեր քննութեան առարկան է 1962 տարեշրջանը և բազմաթիւութեան եզր կ'առնեմ միայն նախորդ տարին, 1961ը:

1962ին, մեր մնայուն երեք զբաղաւորութիւններուն գումարն էր 10,308,501 տոլար, նախորդ տարին այդ գումարն էր 9,887,945, որ կը նշանակէ թէ 420,556 տոլարի յաւելում մը ունեցած ենք: Այս զբաղաւորութիւններուն մէջ չեմ հաշուած արտակարգ Հիմնադրամները՝ Ոսկի Յորելեանի, Ներգաղթի և Կարօտելոյ, որոնք հետզհետէ իրենց նպատակներուն կը գործածուին: Ձեմ հաշուած նաեւ մեր պատահաւ այն զբաղմունքը զորս իրենց որոշ նպատակներուն պիտի յատկացնենք երբ պարագաները թոյլատրեն: Այս վերջինները և արտակարգ Հիմնադրամներն ալ եթէ նկատուին, 1962ի վերջը Հ. Բ. Ը. Միութեան ընդհանուր հարստութիւնն էր 11,329,735 տոլար, իսկ արժեթուղթերու սակաւանի գինով՝ 15,000,000 տոլար:

Ամէն տարի, միջին հաշուով 200,000 տոլար կտակ և նուիրատուութիւն կը ստանանք: 1962ին, այդ գումարը եղած է աւելի քան 330,000 տոլար, գրեթէ ամբողջութեամբ Ամերիկայի մէջ գոյացած, ինչպէս վերը բացատրեցի և ինչպէս պիտի տեսնէք մեր ղեկավար Տեղեկագրէն:

Այս առատաձեռնութեանց կապակցութեամբ ուրախալի պարագան այն է որ, իրենց վաստակէն կամ տարիներու խնայողութենէն ազգին բաժին մը հանելու աշխուհական զգա-

ցումը ունեցող հայրենակիցները Բարեգործականը միշտ կը նկատեն ապահովագոյն Հաստատութիւնը՝ որ իրենց կամքը կը գործադրէ անթերի կերպով:

Հոս անմիջապէս աւելցնեմ թէ Բարեգործականը միայն կտակներու և նուիրատուութեանց շնորհիւ՝ այսինքն իր գրամագլուխներուն եկամուտներով չի գործեր, ինչպէս կը կարծեն ոմանք, այլ՝ ընդարձակ մեքենակաշուկեամբ աշխոյժ կազմակերպութիւն մըն է ան, որ տեականօրէն կը հետամտի իր հասոյթի աղբիւրները հոսուն պահել և առատացնել զանոնք, անդամավճարներով, բնկերական ձեռնարկներով և բազմապիսի ուրիշ միջոցներով:

Որովհետեւ այդ կերպով միայն կրնայ եւրաշխաւորել յիսունութ տարի առաջ իր նպատակադրած վսեմ գաղափարականին յաւատեւ շարունակութիւնը, միշտ աւելի՝ ծաւալուն տարողութեամբ: Ըսել կ'ուզեմ, զրապէս ծառայել ազգին այն հատուածին, որ այսօր ցրուած է տարաշխարհի ամէն կողմերը:

Դարձեալ կ'առնեմ թուանշան մը, ցոյց տալու համար թէ ինչ համեմատութիւններով արդիւնաւորուած է Հ. Բ. Ը. Միութեան այս առաքելութիւնը:

1922ին Միութեան ազգապահպանման նպատակներուն ծախսուած է 731,857 տոլար: Այս գումարին 619,000 տոլարը տրամադրուած է կրթական և մշակութային նպատակներու համար, իսկ 112,000 տոլարը՝ խնամատարական ձեռնարկներու, այսինքն ամօքելու համար ցաւերն ու կարօտութիւնները մեր այն տարաբախտ ազգակիցներուն, որոնք իրենց իշխուածութեան գարմանը Բարեգործականէն կ'ակնկալեն միշտ:

Մեր կրթական ընդարձակածաւալ գործին մասին կարելի է ժամերով խօսիլ: Այդ փորձութիւնէն կը զգուշանամ, նկատելով մանաւանդ որ քիչ վերջ մեր Ընդհանուր Տեղեկագրին մէջ անոր գլխաւոր երեսները պիտի ներկայացուին ձեզի:

Ըսեմ սակայն թէ, Մեծ Եղեռնէն վերջ մեր ժողովուրդին մտաւոր կեանքի վերականգնումին, վերածաղկումին ու բարձրացման մէջ, վճռական դեր մը կատարեց Հ. Բ. Ը. Միութիւնը, և կը շարունակէ կատարել՝ տարուէ տարի աւելի ուժգին թափով, կրթուած, իմացական լուրջ պատրաստութեան տէր ու նաև մասնագիտական կարողութիւններով օժտուած նոր սերունդ մը հանցնելով գաղթաշխարհի մեր հայաշատ կեդրոններուն մէջ:

Իր գարեցներուն հետ, Բարեգործականը ազգին մեծ դանդուածներուն քով է ամէն տեղ՝ նաև իր դարմանատուններով, նպաստի ձեռնարկներով, իր Երիտասարդական կազմակերպութիւններով, անոնց արդիական մարդարաններով ու իր հոյակապ հանդիսարաններով, և այլն:

Հ. Բ. Ը. Միութեան հսկայ գործը մեր ազգային կեանքին խառնուած է ամենուրեք, և անոր փայլուն ու պատուաբեր մէկ արտայայտութիւնը կը կազմէ: Բարեգործականի անունը ո՛չ թէ միայն շատ ժողովրդական՝ այլ նուիրական բառ մըն է ամէն կողմէ: Ան ո՛չ թէ միայն սիրոյ և գուրգուրանքի առարկայ է մեր գաղութներուն մէջ, այլև յարգանք կը ներշնչէ այդ գաղութներու կառավարութեանց, որոնք կը գնահատեն հայուն պարկեշտ, աշխատասէր ու շինարար ոգին, մեր ազգային նկարագրին հիմնական գիծերը:

Այս ամէնը, ձեզմէ շատերու պէս, ես ալ հեռուէն գիտէի և անշուշտ ուրախ էի որ Հ. Բ. Ը. Միութեան ձեռնարկները կը ծաղկին ու կ'արդիւնաւորուին: Եւ սակայն բոլորովին տարբեր բան է հոգեպարար իրականութեանց մասին կարգալ կամ լսել, ու տարբեր՝ գանոնք անձամբ տեսնել ու ապրիլ անոնց մտերմութեան մէջ: Կրնաք շատ նկարագրականներ կարգացած, սքանչելի լուսանկարներ դիտած ըլլալ Ակրոպոլիսի կամ Այս Սօֆիայի վերաբերեալ, բայց անոնց պակուցիչ վեհութեան սարսուռը այն ատեն միայն կը զգաք՝ երբ զանոնք կը տեսնէք:

Ամէն համեմատութիւն պահելով, նման տպաւորութիւն մը ունեցա՞յ ես ալ, երբ Հ. Բ. Ը. Միութեան գործերուն գէժ յանդիման գտնուեցայ:

Ինչպէս հաւանաբար ամէնքդ ալ գիտէք, անցեալ Հոկտեմբերին աւելի քան ամիս մը երկար շրջապտոյտ մը կատարեցի Մերձաւոր Արևելքի մէջ: Դացի Պէյրութի, Երուսաղէմի, Թէհրանի, Գահիթէի, Կիպրոսի և Աթէնքի: Ձեմ ուղեր ծանրանալ այդ այցելութիւններու յաւելցած անօրինակ շարժումին վրայ, որ երկարօրէն նկարագրուեցաւ թերթերու մէջ: Ամէն տեղ Միութեան ժողովականներու, հաւատաւոր անդամներու, յարանուանութեանց ներկայացուցիչներու և ժողովրդական բազմութեանց կողմէ խանդավառ գիմաւորում: Բազմաթիւ յարաշայտութիւններ, հանգէսներ: Մեծարանքի այս սիրազեղ արտայայտութիւնները, որոնց առարկայ կ'ըլլար Բարեգործականի նախագահը, իր Տիկնոջ ու իրեն ընկերացող Կեդր. Վարչութեան անդամներուն հետ, կ'ուզուէին բնականաբար իրենց բուն նշանակէտին, այսինքն Բարեգործականին, և ես զանոնք զգածուած սրտով կ'ընդունէի իբր այդ: Նախագահին անձը շօշափելի խորհրդանշանը կը նկատուէին մեր մեծ Միութեան, որ իրենց հետ անմիջական շփման մէջ էր ու զիրենք կ'ողորբէր: Եւ իսկապէս ալ, սիրոյ ընդհանուր, անօրինակ խանդավառութիւնը՝ Բարեգործականի վսեմ նպատակներուն աւելի ուժգին փարօւմի, անոնց իրագործումին համար աւելի նուիրումով տրնումի վերանորոգուած տրամադրութիւններ ստեղծեց արտասահմանի

մեր գործերը վարող ժողովականներուն և Միութեան շարքերուն մէջ:

Արարողական կամ պատուասիրական այս ցոյցերը, սակայն, իմ շարժումներուն լուսանցքը կը կազմէին միայն: Այցելութիւններուն նպատակներն մէկն էր անձամբ տեսնել մեր մեծածախս ձեռնարկներուն վիճակը, և երկրորդն էր գումարումը այն ժողովին որուն մասին պիտի խօսիմ քիչ վերջ:

Օրերով, առանց զաղարի նախ պտտեցայ Պէյրութի մէջ, տեսայ մեր բոլոր վարժարանները, որոնց գեղեցիկ շէնքերն ու արդիական կառուցմանները հպարտութեամբ լեցունցին զիս: արձակուրդի եղանակ էր և դպրոցական աշխատութեանց չկրցայ ներկայ ըլլալ: տեսայ նաև ուրիշ կարևոր կրթական յարկեր: այցելեցի մեր դարմանատունը, մեր երիտասարդական կազմակերպութեան մարդարանը, Ակումբը, Միութեան հոյակապ հանգիստարանը, այցելեցի Քաշէն, տեսայ իր դպրոցը, Միութեան կառուցած Մանկապատէզն ու Սրահը, և կրնամ բարձրաձայն յայտարարել թէ Բարեգործականը կենսական գեր մը կը կատարէ Լիբանանահայ կեանքին մէջ:

Ժամանակացոյցս թոյլ չտուաւ որ Սուրիան անցնիմ: իմ տեղս հոն գնաց Կեդր. Վարչութեան Ատենադպիր Տիկ. Մ. Յովսէփեան և իր գոհունակութիւնը նոյնքան մեծ է այդ Գաղութին մէջ ևս մեր ունեցած սքանչելի դպրոցներուն, պատկառելի շէնքով մը օժտուած դարմանատան, Միութեան գեղեցիկ հանգիստարանին համար ևն: Սուրիոյ մէջ ևս մեր ձեռնարկները շատ ընդարձակ են և հայ գաղութին համար իրական օրհնութիւն մը:

Անցայ Թէհրան, ուր շատ նուիրեալ Մասնաժողով մը և Տիկնանց Օժանդակ Մարմին մը ունինք: Կը պահեն չուրջ 500 աշակերտներով զոյգ նուազար Գպրոցները, Մանչեսթր և Ալքիանց, որոնց համար ծախսուած մօտ 23,000 տոլարին երեք քառորդը իրենց ջանքերով և զոհողութիւններով կը գոյացնեն: Մօտ ասուներէն Թէհրանի մէջ ալ դպրոցական մեր սեփական շէնքը պիտի ունենանք շնորհիւ Գ. Կիւլ-պէնկեան Լիմնարկութեան թանկագին աջակցութեան:

Գացի Եգիպտոս, ուր շատ աննպաստ պայմաններու տակ, մեր Կեդր. Յանձնաժողովը, անգամներուն թիւն ալ նուազած, կարելի ամէն ջանք կը թափէ Միութեան տեղւոյն կառուածները անվտանգ պահելու և շահաբեր եղանակով մատակարարելու համար: Միութեան տեղւոյն երիտասարդութիւնը հոս ալ ունի փառաւոր Մարզաբան մը և Ակումբ մը: Ինչպէս ունի նաև Աղեքսանդրիոյ երիտ. կազմակերպութիւնը:

Անցայ Կիպրոս, շատ լսած էք Միլզոնեան Հաստատութեան մասին: անոր խիստ հակիրճ պատկերացումն իսկ քանի մը էջերու կը կա-

րօտի: Իմանօթ էք Ամերիկեան համալսարաններու Բեմիքսներուն: արդ ըսեմ թէ Միլզոնեան Հաստատութիւնը իր բազմաթիւ շէնքերով, խաղալայրերով, պուրակներով և ամէն կարգի յարմարութիւններով կրնայ մրցիլ անոնց հետ: ևս հիացում միայն ունեցայ անմահ բարերարներ Միլզոնեան եղբայրներու այս հոյակապ ձեռակերտին հանդէպ:

Վերջին հանգրուանս եղաւ Աթէնք: Տարեկան 30,000 տոլարի մօտ գումար մը կը ծախսենք Յունաստանի հայ գաղութին կարիքներուն համար, զոր ձեռնհասօրէն կը մատակարարէ Միութեան Աթէնքի Կեդրոնական Մասնաժողովը: Անոր անդամները նուիրումով փառած են իրենց պարտականութեան: Մեր դրպոցը հոս գեղեցիկ վարձու շէնքի մը մէջ կը գտնուի, բայց արդէն հետամուտ ենք մեր սեփական շէնքը ունենալու, որուն պիտի յատկացուի ամենահայ Բարերար հանգուցեալ Աթլաքի Գալփաքեանի նուիրատուութեան գումարը:

Հոս կը վերջանայ այցելութիւններուս ուրուագծումը: Ըսի թէ Միութեան նախագահին շրջապատոյցը մեծ խանդավառութեան առիթ եղաւ, ու ես ալ խանդավառեցայ մեր ձեռնարկներուն փայլուն վիճակով: Պարտաւորութեցայ սակայն մեր տեղական վարիչներուն ուղարկութեան յանձնել թէ, Ամերիկայի մեր կազմակերպութիւններուն նման, իրենք ալ ջանալու են Միութեան հասոյթներուն իրենց բաժինը բերելու: Այս կէտը մասնաւորաբար շեշտեցի Լիբանանի մէջ, որ մեր գաղութներուն ամենէն բարեկեցիկը կը համարուի: Ուրախ եմ որ հոն ալ զօնաբերութեան օգին սկսած է իր դերը կատարել: Քանի մը տարի առաջ ունեցանք Միութեան Լիբանանի Շրջ. Յանձնաժողովի յարգելի Ատենապետ Տիար Երուանդ Տէմիրճեանի նուիրատուութիւնը, որուն գումարը կրկնապատկուեցաւ Նիւ Եորքի Տիկնանց Յանձնախումբին և Տիթրոյթի Տիկնանց Օժանդակին հանգանակած զբաժով և կառուցուեցաւ Ե. Տէմիրճեան նախակրթարանի և Տիկնանց Մանկապարտէզի գեղեցիկ շէնքը:

Անցեալ տարի շինուեցաւ Լեռն Նազարեան սքանչելի դպրոցը, որբացեալ բարերարին հարգատներուն ծախքով, Հ. Բ. Բ. Միութեան մէկ հոգին վրայ, որուն կառուցման և կահաւորման համար անոնք տրամադրեցին աւելի քան 183,000 Լիր ոսկի, կամ 61,000 տոլար: Կահնկաւնք որ այս բարի օրինակները վարակիչ ըլլան և մասնաւոր անհրաժեշտ կը նկատենք որ նոյն շրջանակին տեղական հասոյթները, որոնք համեստ գումար մը կը ներկայացնեն, գոնէ եռապատկուին:

Ուրախ եմ որ մեր տեղական Մարմինները ամէնքն ալ կը գտան թէ աւելի լաւ ծրագրուած ու կազմակերպուած աշխատանքով կարելի է նոր թափ մը տալ զանազան շրջան-

ներու մեր Միութեան գործերուն, մասնաւորապէս անդամագրական արշաւներով ու հաւաքները ձեռնարկներով, և ես յառաջից կը սպասեմ այս նոր շարժումին:

Բիշ առաջ ըսի թէ այցելութեանս երկրորդ նպատակն էր ժողովի մը գումարումը:

Այդ ժողովը, Հ. Բ. Ը. Միութեան Միջ-Շրջանակային Պատգամաւորական Խորհրդակցական Ժողով անունին տակ, տեղի ունեցաւ Պէյրութի մէջ, 1963ի Հոկտեմբեր 11, 12 և 13ին, երկար նիստերով:

Անոր ներկայ եղան Կեդր. Վարչութեան 5 անդամներ և 15 երկիրներու մէջ Բարեգործականի կազմակերպութեանց 30 պատգամաւորներ:

Օրակարգի նիւթերը կ'ընդգրկէին Միութեան կազմակերպական վիճակին, ներկայ գործունէութեան, յառաջիկայ ծրագիրներուն, անոր կենսունակ պահպանումին ու զօրացման վերաբերեալ հարցեր: Այս բոլորին մասին տեղի ունեցան կարծիքներու օգտակար փոխանակութիւններ և բնականաբար յայտնուեցան նաև բազմաթիւ բաղձանքներ՝ դանդաղան վայրերու պատգամաւորներու կողմէ, իրենց տեղական կարիքներուն կապակցութեամբ:

Յայտնուած մտածումները, տեսակէտները և կատարուած թելադրութիւնները պիտի յանձնուին Կեդր. Վարչութեան քննութեան ու նկատառութեան:

Պատգամաւորական ժողովը իր խորհրդակցութեանց մեծագոյն մասը յատկացուց Բարեգործականի աւանդական ամրապինդ կառուցուածքը, անոր միասնականութիւնը վտանգելու բնոյթը ունեցող այն շարժումին՝ որ ծայր տուաւ Փարիզի նախկին ժողովականներուն կողմէ, և որ, ինչպէս ծանօթ է, դատի առարկայ է տարիէ մը ի վեր:

Հ. Բ. Ը. Միութեան 58 տարուան կեանքին մէջ Նոյնիսկ թեթեւ նախընթաց մը չունեցող այս անհունօրէն տխուր երեւոյթը՝ հասկնալի է թէ խոր վրդովումով լեցուցած էր Բարեգործականի համաշխարհային ներկայացուցչութիւնը կազմող պատգամաւորական այդ մարմինը:

Անոնք լաւատեղեակ էին տաղնապին պատմական փուլերուն, մեր լուսարանութիւնները պարունակող գրքոյկէն, և երբ իմ զուտ ու անկեղծ բացատրութիւններէս անգամ մը ես իմացան այն բոլոր համբերատար ջանքերը զորս Կեդր. Վարչութիւնն ու Նախագահը կատարեցին մոլորեալները կարգի բերելու համար, բացարձակապէս անհանդուրժելի դատան ափ մը մարդոց անխղճութիւնը՝ Բարեգործականի նահատաւորին հետ խաղալու:

Պատգամաւորական ժողովը արդար զայրոյթով լեցուեցաւ մանաւանդ, երբ նկատի առաւ թէ Միութեան Փարիզի օրկանը, Շիմաբա, պարսաւաթներթի մը վերածուած է, ամենահա-

տարակ տեսակէն, և տարիէ մը ի վեր չարախօսութիւններով, զրոյարտութիւններով և լուսանքներով գոհնիկ յարձակումներ կը գործէ Բարեգործականի վերին Մարմինին դէմ: Այդ լեզուն գործածող անձը կամ անձերը իրենց հոգեկան պատկերն է որ ցոյց կու տան և փաշտականներուն համար դժուար չէր տեսնել բուն ինքնութիւնը այն մարդոց, որոնք Բարեգործականի շահերուն պաշտպանի զեր մը տուած են իրենք իրենց:

Հուսկ յետոյ, Միջ-Շրջանակային Պատգամաւորական ժողովը քուէարկեց հետեւել երկու բանաձեւերը.

Ա. Բանաձեւ

Ժողովը լսելէ յետոյ իր յարգելի անդամներուն կողմէ յայտնուած յսակ կարծիքները,

Ա. Իր անվերապան վստահութիւնն ու երախտգիտութիւնը կը յայտնէ Հ. Բ. Ը. Միութեան Կեդրոնական Վարչական Պատկառելի Ժողովին՝ որ աւելի քան քսան տարիներ ամենամեծ հաւաստով, նուիրումով ու ձեռնհասութեամբ կը վարէ Բարեգործականի ազգանունը գործը:

Բ. Իր խոր յարգմամբ եւ անսակարկ վստահութիւնը կը յայտնէ Հ. Բ. Ը. Միութեան Նախագահ Տիար Ալէս Մանուկեանին, որ հասարակական ի վեր զմայլելի անձնութիւններէն է ի զին բարոյական քէ ճիւղական մեծ զոնդութիւններու, կը ղեկավարէ ազգային մեր մեծ Միութեան գործերը, անեղբօրէն հետեւելով մեր մեծամեծ ճիմնադիր Պօղոս Նուպար Փաշայի գծած ուղիին:

Գ. Ժողովը ուրախութեամբ կը նշէ ու կը հաստատէ Հ. Բ. Ը. Միութեան Կեդրոնական Վարչութեան մինչեւ օրս կատարած աշխատանքն ու առած լայլերը՝ ի շահ Միութեան միասնականութեան եւ օրինական զոյատեւման:

Բ. Բանաձեւ

Միւս կողմէ, Ժողովը լսելէ յետոյ իր անդամներուն կարծիքները Փարիզի կողմէ բացուած դասին մասին,

Ա. Բացարձակապէս կը դատապարտէ եւրոպայի նախկին Կեդրոնական Յանձնաժողովի մի քանի անդամներուն կողմէ Լոզանի դատարանին առջեւ Հ. Բ. Ը. Մ. ի Պատկառելի Կեդրոնական Վարչութեան դէմ դատ բացալու տարւերը:

Բ. Խորունկ ցաւով կը դատապարտէ անվայել եւ վարկաբեկիչ պայմար դրանազան հրահարակութիւններով, մասնաւորաբար Շիմաբաբի մէջ, Պատկառելի Կեդրոնական Վարչութեան եւ մասնաւորաբար անոր արձանցիկ Նախագահին դէմ, նոյն Յանձնաժողովին կողմէ:

Գ. Նոյնպէս խստօրէն կը դատապարտէ նոյն անհասներու ինքզինքնին Հ. Բ. Ը. Մ. ի գերագոյն եւ օրինաւոր մարմին հռչակելու անձեքէջ տարւերը:

Երկու հոգի միայն, Փարիզի և Ժընիւի պատգամաւորները, ձեռնպահ մնացին առա-

էին բանաձևի քուէարկումին և հակառակ արտայայտուեցան երկրորդին: Բոլոր միւս ժողովականները զանոնք քուէարկեցին միաձայնութեամբ և ծափահարութեամբ:

Այս բանաձևերը խօսուին ապագային ևն այն անվերապահ վստահութեան զոր Բարեգործականի համաշխարհային անդամակցութիւնը ունի Կեդր. վարչութեան հանդէպ: Միանգամայն, անոնք նոյնքան անվերապահ դատապարտութիւն են Միութեան միաձայլ կառուցուածքին դէմ քանի մը մարդոց առած անխորհուրդ քայլերուն:

Նոյն վստահութիւնն ու դատապարտութիւնը Պատկ. Ընդհ. Ժողովը յայտնած էր արդէն անցեալ տարի: Միեւնոյն ձևով բանաձևեր քուէարկուեցան նաև Ամերիկայի մեր չորջանկներուն 1963ի Պատգամաւորական Ժողովին մէջ, ինչպէս նաև Միութեան զանազան մասնաճիւղերուն և կազմակերպութեանց կողմէ:

Ահաւասիկ դիրքը Հ. Բ. Ը. Միութեան մարմիններուն և հայ ժողովուրդին:

Գատափարտութեան ելքին մասին ո՛չ մէկ երկիւղ ունինք և Բարեգործականը, ազգին այս նախախնամական պարգևը, պիտի պահենք մէկ, անբաժանելի, հզօր և միշտ աւելի չքող, պատկառելի:

Կը փափաքիմ երկու խօսք բռնի նաև ամօրոյ՝ զաղութահայութիւնը շահագրգռող այս օրերու քարեղէպ եղելութեան մասին:

Վերը յայտնեցի թէ չորջանկային ընթացքին երուսաղէմ ալ այցելեցի: Քրիստոնէութեան մայր ոտանէն կրած ներդօր տպաւորիւններու չեմ անգրադառնար: Սուրբ Քաղաքին պայծառ երկինքն ու միմոյրտը անօրինակ խաղաղութեան զգացումով մը կը համակեն ուխտաւորը: Անոր անհամար տաճարները, մեր հաւատքին պատմութեան մեծ գրուածքներուն թատր եղող Սրբափայերը յուզումնալից խոկումներու կը մղեն զայն, երբ առաջին անգամ է որ ոտքը կը դնէ այդ նուիրական հողին վրայ: Ձեմ անգրադառնար նաև Սիոնի բարձունքին տիրապետող լայնատարած, պատկառազգու Հայ՝ երուսաղէմին, մեր Պատրիարքարանին, իր եկեղեցիներուն, զպրօններուն և այլ հաստատութեանց, որոնցմով կրնայ իրաւամբ ինքզինք հպարտ զգալ ամէն հայ:

Ամենապատիւ Տէր եղիշէ Ս. Պատրիարքը, իմաստուն ղեկավար և անխոնջ աշխատող, և իր նուիրեալ Միաբանութիւնը սքանչելի գործ մը կը կատարեն հոն՝ հոգեւորական և կրթական գեներն վրայ: Միւս կողմէն, շնորհիւ միջազգային Սրբաեղիներու մէջ ուրիշ երկու մեծ եկեղեցիներու համահաւասար մեր դատաւոր իրաւունքներուն, որոնց անվերապահ կը կաճէ միշտ մեր Պատրիարքարանը, հայ անունը պանծալի կը հանդիսացնեն անոնք ուրիշ ժողովուրդներու առջև: Ամենուս պարտականութիւնն է երուսաղէմի մեր վանքին յարգը գլխուն և օգտակար ըլլալ անոր:

Կ'ուզեմ միայն խոր գոհունակութիւնս յայտնել որ երուսաղէմ մեզի համար ևս սիրոյ և եղբայրութեան սրտայոյզ տեսարանի մը վայրը եղաւ: Հասկցաք թէ կ'ակնարկեմ Հայ եկեղեցւոյ ծոցին մէջ ստեղծուած պաղտութեան, եթէ ոչ պատահուածին, որուն վերջ տրուեցաւ, ինչպէս ծանօթ է, Ամենայն Հայոց Հայրապետին և Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին տարախալի տեսակցութեամբ, ողջագուրումով և մտերմիկ, երկար ու լուրջ խորհրդակցութիւններով: Շուրջ ութ տարի է ի վեր շարունակուող ցաւալի կացութիւն մը, որ հայ համայնքներու մէջ կիրքեր բռնկուցած էր, քէն ու սխտերմանած և անվերջանալի բանակոխներու, պայքարներու պատճառ եղած, անմոռանալի հանդիպումով մը և օրտագին համոյրներու մէջ վերջ գտաւ այսպէս:

Երկու վեհափառ կաթողիկոսները, պատմութեան առջև իրենց պատասխանատուութեան խոր գիտակցութեամբ, անցեալ սաքանի մը տարիներու անախորժութիւնները վեհանձնօրէն մոռցան և վերահաստատեցին Հայաստանեայց եկեղեցւոյ միասնականութիւնը: Մեր ժողովուրդին կը մնայ իր Հայրապետներուն հանդիսաւոր յայտարարութեանց կամ ուխտին իրազօրծումին զօրավիգ ըլլալ և այդ միասնականութեան պատկերը ամրիծ և անվթար պահել իր ամբողջականութեան և չքողութեան մէջ, այնպէս՝ ինչպէս որ մեզի փոխանցուած է մեր նախնիքներէն:

Հոս կը վերջացնեմ խօսքս, և ձեզ կրկին ողջունելով, սիրելի բարեկամներ, բացուած կը յայտարարեմ Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան ԷԸԸԸ Ընդհանուր Ժողովը:

Նիւ եոթ, 14 Գեկտեմբեր 1963

